

דפי עיון

למקודים הנחה אורחה" אמר לנו ונחמנו
 אורחה" ונחמנו
 וכך הוא אומר:
 "מי נה מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

במפרשים

הגו"ל ע"פ מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858, ד.ג. שדה-גת * טל': 08-8581440 * פקס: 08-8503835

שנת תשס"ח

פרשת מקץ

א. רמב"ן.

פרק מג' פסוק כ"ז

(כ) כי בראשיתו לשיח בעיא ותתנינים היא יבדשו ארמית בויא בויא השיח השיח וזה דבר זה מאד חסכוני אל מלת השיח טורסו. וינה דינה ארמית כי בויא כילה מרה. הא תסתנה ולא יאמר ממנה כי יעיד שהמדה היא ינה השיח בעיא ותתנינים כמי שאמר הרב אבל היא לשיח צעקה ותתעבות על שבה על עינת דבר כיון מרת אביהו בלשון קדוש יהיא ידועה בלשון ערב ורגילו אותה בסיבותיהם כיון בפתחיה הכיית ובלשון יון בייא "הכ"ף רפא בשיא יאמרו אותה על ההיחך והצעה יבבראשית רבה" סדר בראשית מהו סלי לחובב בערבית ביה שמנו. אין זה כל מקום ימים שאין לו מנינה על בויא * שלח אנריקוס במדינה ממנה על בויא שלח אנריקוס במדינה ממנה על בויא שלח כי ממונה על בויא של עלמו הקב"ה רצה לומר שבכל מקום יש איש מנינה על הצעקה על העוונות והקב"ה מנינה על צעקת העוונות בעולם הצועקים בויא יעיד לפנינו בפרשת יגיש אליה אמר לו יהודה בויא אתה מעביר עלינו שבה אהרת רמי ואשימה. עינו עלינו כי היא חסמה עין. ובפרשת יהו בשדה י' שמא אני מעביר בויא על כוונה ובפרשת וישמע יתרו נתמנה אדם י' נסל סליה * כל טורח ציבור עלינו אם ראה אדם מעביר בויא על חברו או עיבר עבירה ולא מיחה הוא נענש עליו ובפרשת אשה כי תוריע * צווח אנא בויא עליכון וכן במקומות הרבה. ואונקלוס שתרגם בי אדני בעעו רכיני לא שהוציא מלת כי מן בעג אבל רדף הענין שהוא בא בכל מקום בענין הבקשה. ורבו אברהם אמר כי בי אדני דרדף קצרה בלשון הקדש והוא כמו בי אני אדני העין והטעם עשה בי מה שתמצא ותשמעני ואם כן נכון הוא שיאמר אדם כי אתה אי בי שמעני ויא מצאתי שתבא מלת כי רק עם אדני או עם השם הנכבד י' הנכתב באל"ף דל"ת. שגם היא לשיח אדני ולכן אני אומר שפירש בי בעצמי אתה אדון ימושל ובאו בני כנזרים להחוק * כמי ילי אני עבדך * בי אני אדני * ודומה לזה כי בי בעורך * בעורך אני

אלוה

1. מה האלה והאק זו אלה לישונית או אצמר לה?
2. כרשנו 663 את רש"י ואינו מסכים צמו לה?
3. איך מפרש זאת המדרש רבה?
4. כרשנו מביא דעות שונות, לכאורה מה ההקדף ביניהן?
5. מהי דעת תראס אונקלוס?
6. איך מפרש זאת האבן-צורא והאק כרשנו מסכים צמו?
7. לרסוף מהי דעת כרשנו כאן?

* * *

ב. המשתדל.

פרק מג' פסוק כ"ז

(כ) כי אדני מלת בי לשיח קצרה, והוא בקשה מאדם שיטה אנו לדברי המדבר ויסב מחשבתו אלוה כאלו יאמר ראה בי, שים בי (איוב כ"ג ו) וכן בי אדני אני והאכה הזאת יושבות בבית אחד (מ"א ג' ו') בי אדני הי נפסד אדני אני האשה הנצבת עמכה בזה (ש"א א' כ"ו) אין ענינם בקשה ממני, אלא בקשה המדבר שיעיין השומע בו ובדבריו, ונשארה המילה הזאת בלשון יחיד גם כשהמדברים רבים, כמו שנטארה מילה אדני (עיין למעלה כ"ג ו) וגזונים אומר כי המילה נגזרת מן בעי כמו בעג, וכמו שתירגם אנקלוס בבעי רבונת, שהוא כמו בבקשה: ונראה שכן היא או קרובה לזו דעת רש"י: והראשון מיל עיקר. אבל בויא בייא יתביא רש"י הוא פועל סורר, ענינו נחם, ומי שהוא בצרה צועק נחם נחם, כאומר הושיעה הושיעה.

1. מהי דעת פרשנינו ומה הכוחותיו?

2. פרשנונו 663M את אונקלוס ואת רש"י האם הוא מסכים צהמק?

מקצ

* * *

ג. משך חכמה עם פירוש הרב י. קופרמן.

פרק מג' פסוק לב' מה רב יישימי לו רבני ידים ידים יישימיים

יאיכביו אתו ידים יישימיים

היינוהו הם בני ביתו יאשתו יבניו אשר היו מצרים וכן לא יישימי המצרים האמה להם את העברים ויאהב יאכז עמיהם היא יאשרו כי היא אינו מצרו אשרו איכה עמיהם יאהב יאכז היא יבני ביתו יים ידים היא אינו זה מצרה רכביד רבייש איהם אשר יאכזו יידם ער שיירנה ורבו אכז היא רבני יבני ביתו רבדם יום רבדם כדי טרא יתביישו. לכן אמר (פסוק לד) "יתרב משאת בנימין" — מהיכן? "משאת כולם", שכל אחד נתנו אכזה ומנשה ואפרים כמו שפירשו חז"ל — כי הם היו המצרים האוכלים עמיהם.

מג' רב 1. בנימי המצרים האוכים אתו/ 2. כי נולדו כולם במצרים. 3. רבינו מאיר עתר כיצד הנמקה זו מבאר את סדר הישיבה ישי ביאדי

מילות

1. מהו הקושי האפשרי?
2. פרשנונו מסביר למה אכלו פסלו קבוצות נפרדות, התוכל להסביר?
3. למה בצע לא אכל יוסף עם משפחתו?
4. מה ההוכחה ליחס מיוחד מצד המשפחה בקשר למתנות לבנימין ואיך פרשנונו מסביר זאת?

* * *

ד. צרור המור.

פרק מג' פסוק לג':

ואמר ויתמהו האנשים בשביל שני דברים. האחד לפי שראו מעלתו והבי לפי שהושיבם כסדר לידתם. ותרם משאת בנימין וגו'. אולי זה רמז על מה שדרכו במגילה י' על פסוק ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חליפות שמלות. אמר רבי בנימין בר יפת אשר בדבר שנתקל בו אותו צדיק וכו'. כי זה רמז על כתובת הפסים שהוסיף לו אביו וקנאו בו אחיו. ועכשיו הוסיף קנאה על בנימין. אלא שרמז לו על מעלת מרדכי הכתוב ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש וגו'. חרני חמישה כנגד חמש חליפות שמלות. ואולי בסאן רמז לו גם כן על זה יתרו ותרם משאת בנימין. בנימין סימן לבניי. כשם שנתם בנימין משאות יותר מכל אחיו כך נשתנת אשתו בת בני הטוב בקבלת מתנות משאר הנשים שנאמר (אסתר ב' טו) וישנה ואת נערוניה לטוב בית הנשים. ואת גביע הכסף בנימוסי מצרים היה כתוב שאין יכול לשתות אדם בגביע כסף אלא המלך ומשנהו. ולכן אמר הלא זה אשר ישתה אדוני בן הבקר אור והאנשים שולחו זה בקר של אברהם דכתיב (בראשית כ"ב ג) וישכם אברהם בבקר רמזי שאולח זכותו של אברהם לא שולחו הפי שהיתה מדה"ד מקטרגת עלוהם. ואמר במדרש "כל בקר חסר ויזי למה שאין ב"הו של עולם זה בקר. עד שיבא בקרו של עולם הבא. שנאמר אתה בוקר וגם לילה. ד"א לפי שלא לו אדם ביקר עד שנחשב לבקר שנאמר אדם ביקר כל יליו. ד"א שאדם צריך לבקר בכל שעה. ד"א למה בבקר א"ר לוי כל כחה של חיה בלילה. והם משולים כחיה שנאמר גור אריה. נפתלי אילה שלוחה. יהו דן נחש. בנימין זאב יטרף. אמר אם יוצאים בלילה אין כל בריה יכולה להם. הם יצאו את העיר. לא אמר מן העיר אלא את העיר. שעדיין היו בתוך התחום של העיר אלפים אמה כמה דאת אמר אך רחוק ביניכם וביניו כאלפים אמה. קום רדוף שאם מתרחקים מן העיר מיל אחד אין כל בריה יכולה להם.

מילות

1. מתי תמיהות היו לאחיה, מה הט?
2. מה היתה הפציה עם המתנות ומה הקושיה שפאפה על כך במסכת מיליה?
3. פרשנונו מסביר: לבוש - מילות, מאת - מתנות, אביע, בוקר - מה פרשנונו רוצה ללמוד מכל זה?
4. למה יצאו בוקר ולא בלילה?
5. למה ציווה יוסף לרדוף אחריהם עוד בתוך תחום הציר?

* * *

הן כסף אשר מצאנו בפי אמתחתינו וגו' : עד ואתם עלו לשלום אל אביכם :

הקושיא מבואר מה זה שאמר העבד עתה כדברייכם כן הוא אם הם חתכו הדין שהגנב יהיה בן מות ואחיו לעבדים והוא גזר בהפך שהגנב יהיה עבד ואחיו נקיים ? גם בדברים אל יוסף לא אמרו מה שפסקו הם ולא כמו שפסק השליח ? ועוד יקשה למה שנה ושלש בכתוב מלת גביע במקום שאין לורך לזכרו כאשר אמר גם אנחנו גם אשר נמלא הגביע בידו וחזר יוסף ואמר האיש אשר נמלא הגביע בידו וגו'. והיה די שיאמר האיש אשר נמלא אהו ולא יזכור עוד הגביע ככתוב לעיל הלא זה אשר ישתה אדוני זו אשר ימלא אהו מעבדיך שלא זכר הגביע כי כבר אמור למעלה פעמים שלש ? **ואומר** אני שבשתי גניבות הכתוב מדבר ולכן הולרך לזכור הגביע כאשר ידבר עליו. והדבר. כי לא נחשבו צעיני יוסף לגנבים. וכאשר השיבו אליו הגסף מארץ כנען כבר ענה יוסף אלהיכם נתן לכם מטמון וגו'. כי לא חשדם בגניבה. אמנם כאשר גנבו הגביע הנה למפרע גם הכסף גנבו (ד) ומי שהשוד דבר מסתמא עונו ישא במאורע נסתר גם כן. ויהיה א"כ מאמר השליח גם עתה כדברייכם כן הוא תשובה לגניבת הכסף ולא לגניבת הגביע. ולפי שאחיו יוסף הקשו לעבד הן כסף אשר מלאנו השבנו אליך מארץ כנען ואיך נגנוב הגביע ? והוא השיבם על ראשון ראשון וסתר טענתם מעיקרא. באמרו גם עתה כדברייכם כן הוא פירוש שאין זו קושיא. וגם בזה הוא כדבריהם שגנבו הכסף והנו בפי אמתחותיהם כי התשוד במקלת חשוד בכל ואשר ימלא אהו הגביע או הכסף אחת דהו להיות עבד. וכאשר מלאו בכל אמתחותיהם הכסף כאשר היה באמת ולא חש הכתוב להזכיר. ובאמתחת בנימין גם הגביע. הנה בהכרח כלם יהיו לעבדים. ועל זה המה אמרו ליוסף הגנו עבדים לאדני גם אנחנו על הכסף גם אשר נמלא הגביע בידו כי כלם פשעו בגניבה או בכסף או בגביע. וזה היה דינם אשר גזר עליהם השליח שיהיה עבד מי שימלא בידו הגניבה יהיה כסף או גביע. אבל יוסף הראה עלמנו לבעל רחמים ואמר שעל הכסף לא ידון אותם אלא על הגביע לבד. בדברים האלה יסתלקו כל ערעורי בעל כלי יקר כאשר תראה ולא יקשה בפסוקים אין כושל במחניהם כאשר יקשה בפירושו:

אלו

1. *לפי קושיא מלאה פרשנו בקטע הראשון, התוכף למנותן ולהסבירן?*
2. *פרשנו סובר מדובר בשתי גניבות ואל כן הסברו אל כל הצנין - כולל התנהגות הצבד - הוא תיאור ההסתללות, התוכף לצוות סדר הצנין?*
3. *כמה הראה יוסף להם שהוא בצל רחמים?*
4. *איך מתפרשים בכך כל התמיהות?*

* * *